

„Situace zvířat v ČR se výrazně zhorší“

Úvod

Mgr. Eva Hodek

ředitelka Nadace na ochranu zvířat

Předmětem tiskové konference je aktuální naléhavé téma. V současné době vzniká právní norma – nový Občanský zákoník, jejíž některá ustanovení jsou natolik problematická, že zhorší situaci zvířat. Nadace na ochranu zvířat legislativní návrh nového Občanského zákoníku připomínkovala již v rámci mezirezortního připomínkového řízení. Vzhledem k tomu, že připomínky Nadace nebyly v připomínkovém řízení akceptovány, podala Nadace v rámci schvalovacího procesu pozměňovací návrhy, které zároveň rozeslala všem poslancům a senátorům.

Pozměňovací návrhy Nadace k návrhu OZ považujeme za velmi závažné! Některá navrhovaná ustanovení OZ jsou vysloveně v neprospěch zvířat. Upozorňujeme zejména na ustanovení v návrhu OZ – Živé zvíře není věc, které zásadním způsobem mění postavení zvířat. Problematické není toto konkrétní ustanovení, ale ustanovení navazující, díky nimž, zjednodušeně řečeno, není zachována povinnost obce / města postarat se o nalezenou věc (zvíře). Podle stávající právní úpravy, v níž zvíře spadá do režimu věci (Zvíře je věc), je povinností města / obce postarat se o nalezenou věc - tudíž i zvíře (§ 135 Občanského zákoníku). Návrh nového OZ bohužel výslovně neřeší povinnost obce / města postarat se o nalezené zvíře, zajistit jeho umístění do náhradní péče (útulku nebo jiného zařízení) a na tuto péči a další náklady spojené s péčí o nalezené / opuštěné zvíře finančně přispívat. Jestliže zákon nebude ukládat obcím / městům povinnost postarat se o nalezené zvíře, lze předpokládat, že řada z nich přestane zajišťovat péči o toulavá, zaběhnutá a opuštěná domácí zvířata.

Domníváme se, že přijetí návrhu OZ ve stávající úpravě povede k tomu, že útulky a další zařízení pro opuštěná domácí zvířata nebudou – bez finanční pomoci obcí / měst - schopny z vlastních prostředků zabezpečit péči o zvířata. Předpokládáme, že dojde k ukončení nebo omezení činnosti některých útulků v České republice. Pokud obce / města nebudou zajišťovat péči o nalezená a opuštěná domácí zvířata, budou se v jejich ulicích a na veřejných prostranstvích volně pohybovat bezprizorní psi a kočky. Obce budou muset tuto situaci samozřejmě řešit. Obáváme se, že některé z nich by mohly využít ustanovení Zákona na ochranu zvířat proti týrání (respektive výkladu tohoto ustanovení), které stanovuje důvody pro usmrcení zdravých zvířat, mezi nimiž je důvodem k usmrcení tzv. regulace populace (v tomto případě toulavých zvířat). V takovém případě by mohly obce přistoupit ke krajnímu, radikálnímu a pro nás naprosto nepřijatelnému řešení – tj. k odchytu a následnému utrácení / usmrcování zvířat.

Důsledky návrhu občanského zákoníku pohledem právníka

JUDr. Jana Prchalová

*lektorka pro právo životního prostředí Vysoké školy manažerské informatiky a ekonomiky
a legislativní poradkyně Nadace na ochranu zvířat*

Ochrana zvířat z právního hlediska je upravena ve dvou oblastech – v oblasti veřejnoprávní a v oblasti soukromoprávní. Tyto dvě oblasti se navzájem doplňují. Hlavními právními předpisy z oblasti veřejnoprávní jsou zákon na ochranu zvířat proti týrání a veterinární zákon, jejichž cílem je zajišťovat ochranu zvířat proti týrání a zajistit pro ně Welfare (pohodu) a zdravotní péči. Hlavním předpisem v oblasti soukromoprávní je občanský zákoník z roku 1964, který řeší zejména vlastnické vztahy ke zvířatům, jejich změny, popř. řešení režimu ztracených zvířat, náhradu škody způsobenou zvířetem nebo na zvířeti apod.

Nový občanský zákoník

V současné době se v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR projednává nový občanský zákoník, který je v řadě věcí značně odlišný od dosavadní úpravy a svým způsobem se vrací až k prvorepublikové tradici, popř. k tradičním civilním kodexům sousedních států. To platí i o jeho postoji k ochraně zvířat. Návrh občanského zákoníku (OZ) prošel v poslanecké sněmovně prvním čtením a byl přikázán k projednání ústavně právnímu výboru, který jej bude projednávat ve dnech 22. až 25. srpna.

Úskalí navrhovaného OZ ve vztahu k ochraně zvířat

Návrh OZ vychází z nově deklarovaného principu, že zvíře není věc. To však nelze považovat za úplnou novinku, protože již **zákon na ochranu zvířat proti týrání** z roku 1992 říká, že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, které je třeba chránit před týráním, poškozováním jejich zdraví a bezdůvodným usmrcením. V novém OZ se právní postavení zvířat bude řešit zhruba tak, že buď pro ně bude platit zvláštní úprava anebo, pokud nebude stanovena, bude se na ně vztahovat příslušné ustanovení pro věci movité, pokud to ovšem nebude odporovat povaze zvířat jako živých tvorů. To je zcela v pořádku. **Problémem je, že další navržená konkrétní ustanovení týkající se ochrany zvířat de facto zhoršují postavení zvířat. Výrazně se zhorší postavení ztracených zvířat z kategorie zvířat v zájmových chovech (tj. zejména psů a koček).**

Postavení opuštěných zvířat, toulavých a ztracených zvířat

V novém OZ je navržena zvláštní úprava týkající se ztracených zvířat určených pro zájmové chovy (tzn. zejména ztracení psi a kočky, fretky, papoušci apod.), která z hlediska ochrany zvířat není uspokojivá. Pokud podle návrhu prohlásí nálezce obci, že zvíře nabýt nechce, a svěří-li obec neodvolatelně zvíře útulku, pak útulek může se zvířetem nakládat až po uplynutí 2 měsíců. Z formulace (viz slovo neodvolatelně) je nejisté, zda pak lze takové zvíře z útulku převést do vlastnictví další osobě. Je ale naopak potřebné zajistit, aby zvíře, o které se nikdo nepřihlásí, mohlo být předáno novému zájemci. **Navíc se ze zákona úplně vytrácí řešení, kdo bude nadále financovat útulky pro opuštěná a ztracená zvířata, což je největší problém ze všeho.**

Péče o opuštěná a ztracená zvířata

Doposud péči o opuštěná a ztracená zvířata zajišťovaly obce na základě § 135 občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Nově navrhovaná úprava by znamenala velké zhoršení postavení takových zvířat, protože by je už de facto neffinancoval nikdo - s výjimkou mizivého počtu případů, kdy zvířata připadnou do vlastnictví státu – odúmrtí (vzdání se dědictví), propadnutí majetku státu atd. Taková zvířata totiž připadnou útulku. Útulky však samy nemají dostatek prostředků k péči o opuštěná a ztracená zvířata. Není akceptovatelné, aby tato zvířata zůstala zcela bezprizorná a aby se pro ně do budoucna nenašly finanční prostředky. Jak je vidět mj. i z výzkumu veřejného mínění, existuje zde veřejný zájem, aby nedocházelo k týrání zvířat a nebyla zbytečně utrácena zdravá zvířata. Obce jako kompenzaci výdajů na útulky dnes získávají nemalé finanční prostředky z výnosů poplatků za psy

Mládě týraného zvířete

Návrh občanského zákoníku obsahuje i některá další sporná ustanovení nebo nedostatečnou úpravu. Např. je možno poukázat na § 1067 odst. 1, v němž se řeší, kdo je nabyvatelem plodů majetku. Patří sem mimo jiné i řešení, kdo je nabyvatelem mláděť zvířete, které má ve svém vlastnictví. Logicky je nabyvatelem majitel matky mláděť. Návrh však nepamatuje na specifikum u zvířat, kdy může jít o zvíře týrané, úřední cestou odňaté týrající osobě a předané do náhradní péče. Je absurdní, aby mláděť takového zvířete se dostalo zpět k osobě, která byla potrestána za týrání jeho matky. Právě takové věci by nový občanský zákoník měl řešit v plné šíři a ošetřovat možné eventuality. Měl by napravovat nedostatky a nepřesnosti současné úpravy a nevytvářet nejasnosti nové.

Shrnutí důsledků navrhované úpravy

K návrhu občanského zákoníku lze mít řadu výhrad. Je neoddiskutovatelným faktem, že navzdory hrdému prohlášení, že zvíře není věc, postavení zvířat zhoršuje. Nejhorší je navrhovaná právní úprava postavení ztracených a opuštěných zvířat v zájmových chovech. Vládní návrh OZ vzbuzuje odůvodněné obavy, že povede k hromadnému usmrcování zdravých, pěkných a často i cenných zvířat, aniž by byl čas najít pro ně případné nové pány, popřípadě dojde k tomu, že se budou ulicemi pohybovat smečky potulných psů. Tato budoucí řešení je třeba z etických důvodů rozhodně odsoudit. Z hlediska ochrany zvířat by bylo mnohem lepší, kdyby byl zachován dosavadní fungující systém péče o ztracená a opuštěná zvířata.

Více informací najdete na: www.ochranazvirat.cz/

Pro další informace kontaktujte agenturu Quent, Kristýnu Kuncovou,
tel.: 271 741 219, mob: 776 376 548, e-mail: kristyna.kuncova@quent.cz.